

SKIEN KOMMUNE

Kommuneplanens samfunnsdel

Skien kommune 2022–2034

Revidert oktober 2022

Innhold

Dette er Skien.....	4
Visjon.....	6
Satsingsområder.....	7
Dette mener vi med en Grønn kommune.....	8
Slik skal vi skape en Grønn kommune.....	10
Dette mener vi med en Attraktiv kommune.....	12
Slik skaper vi en Attraktiv kommune.....	14
Dette mener vi med en Inkluderende kommune.....	16
Slik skaper vi en Inkluderende by.....	18
To hovedstrategier.....	20
Del 2: Bakgrunnskunnskap.....	21
Trender og utfordringer.....	22
Et bærekraftig Skien.....	24
Arealstrategi.....	26
Befolkningsutvikling.....	28
Indikatorer.....	30

Dette er Skien

- *En av Norges eldste byer*
- *Hovedstad i Telemark*
- *En del av Grenland*
- *Ibsens fødeby*
- *Telemarkskanalen*
- *En by i vekst og endring*
- *Byen med to vannspeil*
- *Naturmangfold og friluftsliv*
- *Plass, rom og korte avstander*
- *Kultur- og idrettsbyen*

Skien er en av Norges eldste byer. Byen har alltid vært møteplass og drivkraft for handel, administrasjon og utvikling i egen region. Grenser og navn for regionen har endret seg, men Skien har hatt den samme sentrale rollen som regionens hovedstad.

Slik skal Skien også være i årene framover. Byen må tilpasse seg og fylle rollen med riktig innhold. Oppgaven som møteplass og hovedstad skal utvikles til det beste for byens innbyggere og næringsliv, men også for regionen vi er en del av, og besøkende fra inn- og utland.

Skien har plass, rom og korte avstander til et mangfold av gode opplevelser. Byen har et urbant sentrum med et stort utvalg av kaffebarer, kafeer, restauranter og butikker. Kultur- og idrettsbyen Skien tilbyr et mangfold av aktiviteter og opplevelser enten du er tilskuer eller deltaker, og i Skien har du enkel tilgang til gode naturopplevelser, enten du foretrekker det nære friluftslivet, sjø og skjærgård, eller topper og fjell.

Næringslivet og arbeidsmarkedet i Skien er voksende, mangfoldig og variert. Grunnstammen i næringslivet vårt består av små- og mellomstore bedrifter. Det integrerte arbeidsmarkedet i Grenland gir muligheter for både gründere, investorer og arbeidstakere.

Frivilligheten i Skien er mangfoldig, og med over 700 frivillige lag og foreninger, strekker den seg over et stort spekter av interesseområder; kunst, kultur, idrett, friluftsliv, politikk og livssyn. Med dette bidrar frivilligheten til å gjøre Skien til en mangfoldig og attraktiv by å bo i.

For å fylle rollen som Telemarks hovedstad, og den gode møteplassen, har Skien kommune valgt seg ut tre satsingsområder fram mot 2030: Vi skal være en GRØNN KOMMUNE, en ATTRAKTIV KOMMUNE, og en INKLUDERENDE KOMMUNE.

Visjon

– Den gode møteplassen

Den gode møteplassen fanger essensen og synergien av våre tre satsingsområder – **Grønn kommune, Attraktiv kommune og Inkluderende kommune**. *Den gode møteplassen* er både et resultat av og en forutsetning for den grønne, attraktive og inkluderende kommunen.

Den gode møteplassen viser til den 1000 år lange historien Skien har som et sted der folk møtes, handler og slår seg ned. Samtidig rommer ordet *møteplass* også rollen vår som **fylkeshovedstad**. Byen er sete for regional ledelse, og blir dermed også en møteplass for ideer, tanker og politikk.

Kommuneplanen skal legge til rette for en bærekraftig utvikling. Samarbeid og innovasjon er pekt på som hovedstrategiene for å skape denne utviklingen. *Møteplass* vil være et godt sted for å skape nettopp samarbeid og innovasjon. En møteplass gir et nødvendig fundament for samarbeid og samarbeid er igjen et viktig suksesskriterium for innovasjon.

Skien er en geografisk stor og mangfoldig kommune. Vi er Telemarks største by med et urbant sentrum, men vi er også Telemarks nest største landbrukskommune med mange levende bygder og lokalsamfunn. Den gode møteplassen skal ta vare på og utvikle hele kommunen – sentrum, bydeler og bygder.

Et tett og godt samarbeid med de andre Grenlandskommunene er viktig for **regional utvikling**. Som den største kommunen ønsker Skien å være en pådriver og en garantist for samarbeid og felles utvikling. Ordet *møteplass* gjenspeiler dette ønsket.

Skien er også en møteplass for **kulturer og folk**. Personer fra over 100 ulike land er i dag bosatt i kommunen. Dette bidrar til å skape både mangfold og variasjon. Vi skal være en inkluderende by, en by der **enkeltindivider blir sett og møtt**. Byen skal være en møteplass mellom mennesker. Vi skal være en møteplass som skaper relasjoner, varme, bekjemper utenforskap og inkluderer.

Møteplass underbygger også ambisjonene i Skiens *Ibsensstrategi*. Strategien inneholder blant annet 200-års jubileet for Ibsens fødsel, samt bygging av nytt Ibsenbibliotek og formidlingssenter. Gjennom disse satsingene ønsker Skien å være en møteplass for formidling av Ibsens tenkning, undring og kunst.

Satsingsområder

Inkluderende kommune

- Trygg oppvekst og selvstendige individer
- Arbeid og aktivitet – mening og tilhørighet
- Aldersvennlig samfunn

Attraktiv kommune

- Levende sentrum
- Mangfoldig næringsliv og nye jobber
- Boliger for alle

Grønn kommune

- Lavutslippssamfunn
- Naturmangfold, matjord og friluftsliv
- Ren by – mindre avfall

Dette mener vi med en **Grønn kommune**

- Den grønne kommunen er selve fundamentet for en livskraftig og framtidsrettet by.
- Den grønne kommunen respekterer klodens tålegrenser, og skaper vekst innenfor de rammene klimaet, naturen og miljøet gir.
- Den grønne kommunen tar sin del av ansvaret for å stoppe de globale klimaendringene og tap av naturmangfold.
- Den grønne kommunen er forutsetningen for et samfunn som skaper god livskvalitet og god folkehelse.

Den grønne kommunen:

- Omstiller seg til et lavutslippssamfunn
- Styrker naturmangfoldet, matjord og friluftsområder
- Minimerer forurensning og avfall

Bærekraftsmål:

Skien bystyre har vedtatt at vi innen 2030 skal **kutte våre klimagass-utslipp** med 60% og at vi innen 2050 skal være klimanøytrale. Vi skal ha et klimabudsjett og et klimahandlingsprogram som beskriver hvordan vi skal kutte utslippene. I tillegg til dette må vi også arbeide med en grunnleggende omstilling av samfunnet vårt. Dette innebærer blant annet at vi må ha som mål å endre vanene våre, holdningene våre og behovene våre. For å få til dette må vi være modige, tenke nytt og samarbeide med alle gode krefter. Skien skal også bidra for å tilrettelegge for at industrien i Grenland kan omstilles og kutte sine utslipp. Arealer til fornybar kraftutvikling blir en utfordring. Vi sitter ikke på alle svarene i dag, men sammen skal vi finne nye svar og nye måter å organisere samfunnet vårt på fram mot 2030.

Skien er en av kommunene i Norge med **størst mangfold av biologiske arter og naturtyper**. Dette skyldes blant annet den rike og varierte geologien i området. I Skien skal vi ta vare på naturmangfoldet og beskytte truede arter og deres leveområder. Den største trusselen mot natur- og artsmangfoldet er omdisponering av areal, der tidligere «urørt» areal utbygges eller endres. Når nye areal må omdisponeres til næring, bolig eller annet, skal hensynet til bevaring av natur- og artsmangfold veie tungt.

Skien skal være et samfunn der vi utnytter naturressurser og produkter på en effektiv og bærekraftig måte. Dette skal vi gjøre ved å **reducere avfall og deponering, samtidig som vi maksimerer gjenbruk** av produkter, gjenvinning av materialer og utnytter energipotensiale i avfall. Skien kommune skal være innovative og modige i arbeidet med å finne og implementere nye metoder for å redusere avfall og fremme kretsløpsøkonomi. Samarbeid mellom alle gode krefter vil være viktig for å nå dette målet. Kommunen skal også minimere sin bruk og kast av plast, og all forurensning til luft og vann skal reduseres så mye som mulig.

Slik skal vi skape en

Grønn kommune

KLIMA

- **Areal og fortetting:** Vi skal skape en tettere by som reduserer behovet for transport, og samtidig sikrer gode bomiljø.
- **Mobilitet:** Vi skal delta i Bystrategi Grenland og bidra til en samordnet areal og transportplanlegging som fremmer mobilitet til fots, på sykkel, kollektiv- og næringstransport.
- **Grønn næring:** Vi skal bidra til å gjøre næringslivet og landbruket vårt grønnere, samt tilrettelegge for etablering og utvikling av næring som bidrar til det grønne skiftet.
- **Holdingsendring:** Vi skal bygge kunnskap og jobbe med holdingsendring som skaper klimavennlige vaner og levemåter.
- **Innkjøp:** Skien kommune skal gjøre klimavennlige innkjøp og kontraktsinngåelser.
- **Smartby:** Vi skal være en Smartby, som bruker innovasjon, ny teknologi og ny kunnskap, til å omstille samfunnet til et lavutslippssamfunn.

NATUR

- **Urørt areal:** Vi skal i minst mulig grad benytte urørt areal, og andre naturforekomster og areal som kan ha stor verdi for naturmangfoldet, til nye boligområder, næring og infrastruktur.
- **Skjøtsel og restaurering:** Vi skal bidra til skjøtsel av biotoper med truede arter, og restaurering av naturtyper med viktige økosystemer.
- **Kunnskapsbygging:** Vi skal kartlegge, bygge kunnskap om, forståelse for, eierskap til og stolthet over vårt naturmangfold
- **Matjord:** Vi skal unngå omdisponering av dyrket og dyrkbar mark.
- **Grøntområder:** Vi skal sikre og videreutvikle lokal grønnstruktur, nærturområder og blågrønne strukturer, og vi skal utrede hvorvidt bruk av markagrenser skal benyttes for å avsette områder og tilrettelegge for et ansvarlig, forutsigbart og mangfoldig friluftsliv.

MILJØ

- **Sirkulærøkonomi:** Vi skal legge til rette for et samfunn som reduserer forbruk, ressursbruk og avfall.
- **Avfall:** Vi skal ha en renovasjonsordning og -aktør som aktivt og innovativt fremmer gjenbruk og kretsløpsøkonomi i alle ledd.
- **Plast:** Vi skal minimere bruken av plast, og maksimere gjenvinningen av den.
- **Luft:** Vi skal arbeide for god luftkvalitet som ikke er til skade for menneskers helse, økosystemer eller vegetasjon.
- **Vann:** Vi skal arbeide for trygt og godt drikkevann, og rene vassdrag og fjorder.

Dette mener vi med en **Attraktiv kommune**

- Den attraktive kommunen skaper befolkningsvekst, arbeidsplassvekst, besøksvekst, trivsel og folkehelse.
- Den attraktive kommunen bidrar til å øke vårt økonomiske handlingsrom.
- Den attraktive kommunen er et sted der mennesker ønsker å være.

Den attraktive kommunen har:

- Et vakkert og levende sentrum
- Et mangfoldig næringsliv som skaper nye jobber
- Boliger som dekker alles behov

Bærekraftsmål:

Skien sentrum skal være en **attraktiv destinasjon for lokalbefolkningen, regionale tilreisende, og nasjonale og internasjonale turister**. Skien har jobbet målrettet med å utvikle sentrum, noe som har blitt lagt merke til. I 2021 ble Skien, og Porsgrunn, kåret til Norges mest attraktive byer. Juryen vektla spesielt samarbeidet som ligger bak utviklingen av byen, og viser blant annet til at Skien de siste årene har gjennomgått en transformasjon fra å være en tradisjonell industriby, til å bli en moderne og urban by i utvikling. Det vil være viktig å fortsette arbeidet med å videreutvikle og øke attraktiviteten i Skien sentrum, og på den måten styrke grunnlaget for økt handel, tjenesteyting og opplevelser.

Vekst i antall arbeidsplasser er den faktoren som i størst grad bidrar til befolkningsvekst. Siden 2015 har Skien hatt en sterkere vekst i antall private arbeidsplasser, enn landsgjennomsnittet.

En **videreføring og videreutvikling av et sterkt næringsarbeid** er viktig for å **skape flere arbeidsplasser**, tiltrekke seg flere innflyttere, øke sysselsettingsandelen, øke skatteinntektene og styrke posisjonen som fylkeshovedstad. Det er viktig å videreutvikle eksisterende styrker og kompetanse innen industri, handel, servicenæringer og helse. Like viktig vil er det å bygge kompetanse og skape vekst innenfor bransjer som vil vokse i tiden som kommer, slik som IT/ datalagring og kunnskapsnæringer, og nye næringer som vil vokse som en del av det grønne skiftet.

De fleste av oss bruker mest tid i eget hjem. Med økt bruk av hjemmekontor, vil kvaliteten på boligen, og bomiljøet, trolig bli enda viktigere, når vi velger hvor vi skal bo.

Kommunens viktigste rolle som aktør i boligmarkedet har tradisjonelt vært å regulere og tilrettelegge areal for utbygging. I tillegg har kommunen også et boligsosialt ansvar for å bistå vanskeligstilte med bolig. Fram mot 2030 skal Skien kommune også **bruke boligpolitikk aktivt for å fremme byens attraktivitet og befolkningsvekst**. Attraktive tomter, boliger, boligprosjekter og bomiljø skal, i tett samarbeid med private utbyggere og grunneiere, utvikles og realiseres. For at dette skal skje på best mulig måte skal kommunen se på behovet for å utarbeide en egen boligstrategi. Spesielt skal det tilrettelegges for attraktive boliger og bomiljø for barnefamilier. Boligstrategien skal også bidra til en grønn og inkluderende utvikling.

Slik skaper vi en **Attraktiv kommune**

LEVENDE SENTRUM

- **Fortetting:** Sentrum skal fortettes med kvalitet.
- **Mobilitet:** Knutepunkt Skien videreutvikles og god mobilitet for gående, syklende og kollektiv prioriteres.
- **Arbeidsplasser:** Vi skal legge tilrette for at nye kontorarbeidsplasser legges til sentrum, og motivere til at eksisterende kontorarbeidsplasser flytter til sentrum.
- **Vannfronten:** Vi skal utnytte potensialet ved vannfronten og vannveiene.
- **Barn og unge:** Vi skal tilrettelegge for aktiviteter og møteplasser som gjør sentrum attraktivt for familier, barn og unge.
- **Kultur- og Ibsenbyen:** Vi skal utnytte og videreutvikle potensialet i kultur- og Ibsenbyen Skien, realisere Ibsenbiblioteket og Ibsen 2028, og skape økt kulturturisme.
- **Klimatilpassing:** Vi skal sikre utsatt bebyggelse og infrastruktur mot flom, ras og andre uønskede hendelser, og sørge for at nye områder er tilpasset kommende klimaendringer.

NÆRING OG ARBEIDSPLASSE

- **Grenland:** Vi skal fremme regional næringsutvikling for hele Grenland.
- **Næringspolitikk:** Vi skal ha en aktiv og forutsigbar næringspolitikk
- **Areal:** Vi skal ha tilgjengelige og arealeffektive næringsarealer for små og mellomstore bedrifter, og primært for næringer som bidrar til det grønne skiftet.
- **IKT:** Vi skal tilrettelegge for at planene om hyperscale datalagringscenter blir virkeliggjort, og vi skal skape ringvirkninger, blant annet gjennom et voksende IKT-miljø.
- **Helse:** Vi skal legge til rette for videreutvikling av Sykehuset i Telemark og sørge for vekst og nye arbeidsplasser innen helsesektoren og -industrien.
- **Offentlige arbeidsplasser:** Vi skal tiltrekke oss nye offentlige arbeidsplasser, og tilrettelegge for å beholde de vi har.

BOLIGER

- **Sentralt:** Vi skal plassere hoveddelen av nye boligområder sentralt og på areal som bidrar til å gjøre Skien til en grønn kommune.
- **Sosial boligbygging:** Vi skal bygge attraktive boliger som bidrar til befolkningsvekst, og som underbygger målet om å være en inkluderende og aldersvennlig by.
- **Boligstrategi:** Skien kommune skal utvikle en boligstrategi som skal se på hva slags boliger som bør bygges, hvilke rolle kommunen skal ha og hvilke samarbeidspartnere man bør ha.

Dette mener vi med en **Inkluderende kommune**

- Den inkluderende kommunen er universelt utformet, tilgjengelig og et godt sted å leve for alle.
- Den inkluderende kommunen er en by med gode og varme fellesskap, en by der folk har god helse og riktig utdanning, har arbeid og der det er godt å bli gammel.
- Den inkluderende kommunen gir en trygg oppvekst, skaper mening, mestring og tilhørighet og fremmer deltakelse og livskvalitet.

Den inkluderende kommunen er:

- En kommune der barn er trygge og vokser opp som robuste individer
- En kommune der alle har tilbud om arbeid eller aktivitet som skaper mening, tilhørighet og mestring
- En aldersvennlig kommune som fremmer deltakelse og livskvalitet

Bærekraftsmål:

I Skien skal **barn vokse opp i trygge omgivelser** der de opplever omsorg, kjenner tillit og utvikler sunne selvbilder. Det er familien og hjemmet som er den viktigste bidragsyteren for å skape en god oppvekst. Foreldrekompetanse og familieøkonomi er to faktorer som har stor påvirkning på dette.

Skoler og barnehager primært, men også kulturskole, bibliotek og ulike fritidsaktiviteter, er sammen med hjemmet viktige arenaer for å skape en trygg oppvekst. I tillegg til at dette er arenaer som legger grunnlaget for sosial og faglig utvikling, er disse institusjonene viktige møteplasser for å føle mestring, inkludering og tilhørighet, noe som igjen er viktig for å motvirke utenforskap og frafall fra utdanningsløp. **Et godt lokalmiljø, med venner, positive aktiviteter, idrett, kultur og sosiale møteplasser** skaper gode og meningsfulle opplevelser. Samarbeid på tvers av kommunalområder og mellom familier, frivillighet og kommune er nødvendig for å bygge gode oppvekstmiljø.

Arbeid er en av de viktigste arenaene for å oppleve **mening, tilhørighet og livsmestring**. Utfordringen i Skien er at 10 000 personer i arbeidsfør alder verken er under utdanning eller har arbeid. Manglende tilhørighet til arbeidsmarkedet er en betydelig risikofaktor for psykiske- og fysiske helseproblemer, dårlig livskvalitet og tidlig død. Samtidig vet vi at psykiske lidelser og utfordringer er en av hovedårsakene til at så mange innbyggere i Skien i dag står utenfor arbeidslivet. Tilknytning til arbeidslivet, psykisk helse og andre psykososiale utfordringer står i et gjensidig avhengighetsforhold. Manglende tilknytning til arbeidslivet, fattigdom og sosial utenforskap går ofte i arv. Skien kommunes målsetting er derfor at **alle voksne skal ha mulighet til jobb eller tilbud om annen aktivitet** som skaper mening og tilhørighet, og som til syvende og sist bidrar til livsmestring og økt livskvalitet. Et tett samarbeid med næringslivet og frivilligheten vil være viktig for å nå målet.

Et aldersvennlig Skien er et samfunn som tilrettelegger for at den eldre befolkningen kan ha **flere gode leveår med god helse, høy livskvalitet, opplevelse av mening og tilhørighet**. De eldre i Skien er en sammensatt og mangfoldig befolkningsgruppe både når det gjelder økonomi, helse, etnisitet og mestring. Et aldersvennlig Skien er et mangfoldig samfunn som tilrettelegger for alle, men har et særlig fokus på sårbare og utsatte grupper.

Gode sosiale møteplasser, mulighet for fysisk aktivitet, tilrettelegging for å klare seg selv i størst mulig grad, mulighet for å ta valg for eget liv, og kunne bidra i samfunnet på en meningsfull måte, er viktig for å skape et aldersvennlig samfunn for alle i Skien.

Eldre med god helse klarer seg bedre selv. En av effektene blir at kommunen får **lavere utgifter** til helse og omsorgstjenester. Det gir større mulighet til høy kvalitet på tjenestene til dem som virkelig trenger dem. Et aldersvennlig Skien bidrar med andre ord til å gjøre kommunen mer økonomisk bærekraftig.

Slik skaper vi en **Inkluderende by**

TRYGG OPPVEKST

- **Forebygging:** Vi skal jobbe forebyggende, sørge for tidlig innsats og sømløse overganger.
- **Foreldrekompetanse:** Vi skal styrke foreldrekompetansen og mobilisere familiens egne ressurser.
- **Sysselsetting:** Vi skal legge til rette for sysselsetting av voksne med mindreårige barn.
- **Skoleområder:** Vi skal åpne og utvikle skoleområdene, slik at de bli gode sosiale møteplasser, som gir inkluderende lavterskeltilbud til unge i hele kommunen.
- **Frivillighet:** Kommune, frivillighet og andre aktører skal utvikle samarbeidet for å skape inkluderende aktiviteter og møteplasser.
- **Barnehage:** Vi skal arbeide for at flere barn fra lavinntektsfamilier går i barnehage.
- **Videregående skole:** Vi skal arbeide for at alle unge fullfører videregående skole.

ARBEID OG FOLKEHELSE

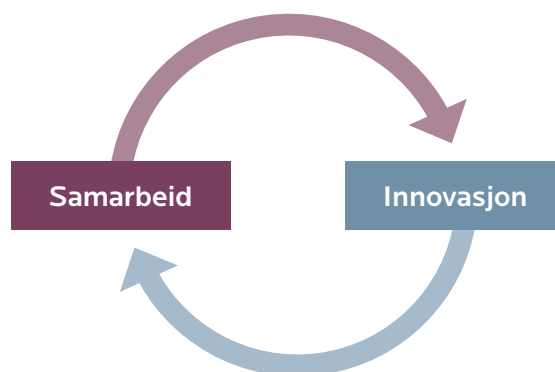
- **Arbeidsplasser:** Vi skal skape et mangfold av nye og inkluderende arbeidsplasser.
- **Utdannelse:** Vi skal gi utdanning og kvalifisering som møter behovet i arbeidsmarkedet.
- **Unge og innvandrere:** Vi skal ha et spesielt fokus på unge under 30 år, flyktninger, innvandrere og nasjonale minoriteter
- **Sosialt ansvar:** Skien kommune, som arbeidsgiver, og næringslivet i byen, skal skape et inkluderende og mangfoldig arbeidsliv.
- **Meningsfulle liv:** Vi skal gjennom samarbeid og nyskaping bidra til forutsigbare og meningsfulle liv for dem som står varig utenfor arbeidslivet.
- **Folkehelse:** Skien kommune skal, i samarbeid med frivilligheten og andre, legge tilrette for fysisk aktivitet og sosiale møteplasser, og gjennom det bidra til bedre folkehelse og inkludering.

ALDERSVENNLIG SAMFUNN

- **Bo hjemme:** Vi skal tilrettelegge for at eldre kan bo trygt i eget hjem så lenge som mulig. Nye og sosiale boformer skal undersøkes og utprøves.
- **Møteplasser:** Vi, kommunen, frivillighet og andre, skal sammen utvikle nærmiljø og møteplasser som forebygger ensomhet og fremmer aktivitet.
- **Digitalisering:** Vi skal ta i bruk velferdsteknologi og sørge for brukervennlige digitale tjenester.
- **Samle og dele:** Vi skal samle og dele eksisterende tiltak og aktiviteter som gjør Skien til en aldersvennlig by.
- **Rekruttering:** Skien kommune skal være offensiv og nytenkende for å rekruttere og beholde riktig og tilstrekkelig kompetanse, som sikrer gode tjenester.

To hovedstrategier

Hovedstrategiene skal gjennomføre alt vi gjør. De skal prege og legge føringer for bruken av alle andre strategier i kommuneplanen. De skal også prege underliggende planer, strategier og handlingsplaner i kommunen. En vellykket og modig implementering av disse to strategiene vil være våre viktigste suksesskriterier for å skape den grønne, attraktive og inkluderende kommunen – den gode møteplassen.

Samarbeid

- Demokratiutvikling og deltagelse
- Medvirkning og forankring
- Samordning av tjenester og sømløse overganger
- Samarbeid og dialog mellom politikk og administrasjon
- Samarbeid mellom kommunen og næringsliv, frivillighet og innbyggere
- Samarbeid mellom kommunene i Grenland

Innovasjon

- Digitalisering
- Kultur/tenkemåte
- Organisasjonsutvikling og organisering
- Tjenesteutvikling
- Samfunnsutvikling

Bærekraftsmål:

Del 2: Bakgrunnskunnskap

Trender og utfordringer

Globale kriser

Arbeidet med denne samfunnsplanen har vært preget av flere internasjonale og globale kriser som utfordrer kommunens beredskap og ressurser, og innbyggernes følelse av trygghet og god livskvalitet. Den største utfordringen var Covid-19 pandemien, som i utgangspunktet var en trussel mot innbyggernes fysiske helse. Pandemien fikk også store samfunnsmessige konsekvenser, noe som påvirket både samfunnsøkonomien, kapasiteten i de kommunale tjenestene og innbyggernes psykiske helse.

I forlengelsen av pandemien har vi også møtt flere andre utfordringer skapt av forhold utenfor vår kontroll. Krigen i Ukraina påvirket oss både i forhold til flyktning-situasjonen, men også i forhold til matvarepriser. Det siste året har vi også sett en sterk økning i strømprisen som delvis skyldes høye internasjonale priser på gass. Høye priser og knapphet på ulike råvarer preger samfunnet på en utfordrende måte.

Situasjonen framover er preget av usikkerhet når det gjelder global sikkerhet, migrasjon, matproduksjon, tilgjengelighet av råvarer og internasjonal handel. Denne usikkerheten tvinger kommunen til å ha gode og oppdaterte beredskapsplaner, til å tenke nytt, til å være forberedt på raske endringer og til å være fleksibel.

En by i vekst

Skien er en by i vekst. Til tross for nedgang i antall fødsler og innvandring i Norge og avstanden til stor-Oslo, har Skien hatt arbeidsplass- og befolkningsvekst over landsgjennomsnittet de siste årene. Skien har økt sin attraktivitet som bosted og en by der mange ønsker å etablere nye eller utvikle eksisterende arbeidsplasser.

Befolkningsvekst og arbeidsplassvekst kommer ikke av seg selv. I årene som kommer vil de aller fleste kommuner trolig oppleve en befolkningsnedgang. Kun de kommuner som oppleves som attraktive, med levende og vakre sentrum, et mangfoldig og spennende arbeidsmarked og attraktive boliger og bomiljø, vil klare å tiltrekke seg nye innbyggere, og samtidig beholde dem som allerede bor der.

Sentrum

Skien sentrum er fortsatt i en transformasjonsfase. Sentrum i den gamle industri- og administrasjonsbyen hadde et stort handelstilbud og gatene var i stor grad fylt av mennesker og liv.

Nye handelsdestinasjoner utenfor sentrumskjernen, økt netthandel og kundenes krav til effektive handelsopplevelser, har ført til nedgang i sentrums-handelen. Som i mange andre byer på Skiens størrelse, har også vi måttet arbeide for å fylle sentrum med nye funksjoner og opplevelser. Viktigheten av attraktivitet – et vakkert, spennende og trygt sentrum – har økt. Skien sentrum har gjennomgått en stor og positiv utvikling de siste årene. Innsatsen ble kronet med statens pris for «Attraktiv by og stedsutvikling» i 2021.

Sentrumsutviklingen er en langsiktig prosess og vi fortsetter arbeidet med å utvikle Skien sentrum til et sted der innbyggere og tilreisende ønsker å tilbringe tid.

Demografi

Den vestlige verden vil møte store demografiske endringer i årene som kommer. Andelen eldre vil øke, noe som vil føre til et økt antall mottakere av pleie- og omsorgstjenester. Samtidig går antall innbyggere i yrkesaktiv alder ned. Dette vil gi økonomiske utfordringer for kommunene, og på samme tid vil det være vanskelig å få tak i nok kompetanse og arbeidskraft til å utføre arbeidsoppgaver spesielt innen helse og omsorg. En mangel på slik kompetanse og arbeidskraft vil gå utover tjenestekvaliteten og ikke minst livskvaliteten til de eldre. Kommuner som ønsker å være et aldersvennlig samfunn og bidra til god livskvalitet for sine eldre innbyggere, må derfor arbeide målbevisst med rekruttering av slik kompetanse.

Sysselsetting

Lav sysselsettingsandel er en utfordring for Skien. I likhet med flere andre bykommuner og tidligere industristeder på Østlandet, sliter Skien med lav andel sysselsatte. Rundt 10 000 personer i yrkesaktiv alder står i dag utenfor utdannings- og arbeidslivet i Skien. Av disse er nesten halvparten uføretrygdede. Noe av årsaken til den lave sysselsettingen er trolig at Skien har vært gjennom en omstilling fra industristed til en moderne by med en annen type arbeidsplasser. I den gamle industribyen var det mindre behov for høyere utdanning. Skien har et relativt lavt utdanningsnivå sammenlignet med andre byer. Lav utdanning, arbeidsledighet, sosiale utfordringer og helseutfordringer henger ofte sammen og går ofte i arv. Skien har også opp gjennom årene tatt imot mange flyktninger. Mange av flyktningene som har kommet til byen vår har liten eller ingen formell utdanning. Flere av dem møter språklige eller kulturelle hindringer, noe som gjør det vanskelig å komme inn på arbeidsmarkedet.

Dette medfører også at kommunen går glipp av viktige ressurser.

Klima og miljø

De neste årene vil arbeidet med å finne løsninger for de globale klima- og miljøutfordringene være prioritert både lokalt og globalt. Mange av løsningene vil måtte finnes på internasjonalt og nasjonalt nivå, men også på regionalt og lokalt nivå må man lete etter, og implementere endringer, og omstille seg til et lavutslippssamfunn. Skien kommune må ta sin del av ansvaret for å finne og implementere løsninger som kutter klimagassutslippene.

Skien kommune har et spesielt rikt natur- og artsmangfold (nummer 30 i Norge), et mangfold vi er forpliktet til å ta vare på. Tap av natur- og artsmangfold er av FN definert som en like stor global trussel som klimaendringene. Den viktigste årsaken til slike tap er utbygging eller omdisponering av tidligere «urørt» areal. Å finne den riktige balansen mellom utvikling, utbygging og tilrettelegging for vekst på den ene siden og bevaring av natur og truede arter på den andre siden, vil være en av de største utfordringene i årene som kommer.

Les mer om trender og utfordringer i Skien i *Folkehelseoversikten* og *Planstrategien* vår. Disse dokumentene finner du her:

<https://www.skien.kommune.no/skien-kommune/politikk-og-innsyn/planer-og-rapporter/>

Et bærekraftig Skien

I 2015 vedtok FNs hovedforsamling *Agenda 2030* – med 17 bærekraftsmål. Målene skal blant annet bidra til å sikre sosial rettferdighet, god helse, stanse tap av naturmangfold og klimaendringer.

Nasjonale myndigheter peker på bærekraftsmålene som det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største nasjonale og globale utfordringer. I Norge er fylkeskommuner og kommuner nøkkelaktører i arbeidet med å ta tak i disse utfordringene, og arbeide for en bærekraftig utvikling. Dette innebærer at vi skal *Sikre menneskers behov og gode livskvalitet samtidig som vi respekterer planetens- og økosystemenes tåleevne* (The future is now, https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/24797GSDR_report_2019.pdf)

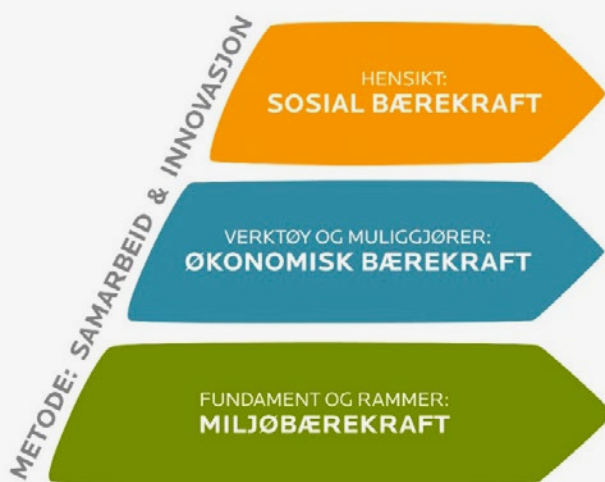
En bærekraftig utvikling handler om å finne den rette balansen mellom de tre dimensjonene miljøbærekraft, økonomisk bærekraft og sosial bærekraft. I Skien har vi utviklet en egen bærekraftmodell der disse tre dimensjonene er sentrale.

Miljøbærekraften er utgangspunktet og fundamentet til all bærekraft. Samtidig setter kloden og miljøet rammene og begrensningene som all vår utvikling må forholde seg til. For å være miljøbærekraftige må vi styrke dette fundamentet og respektere rammene kloden og naturen gir oss.

Den økonomiske bærekraften er i modellen vår et verktøy som skaper muligheter. Vi ser ikke på økonomi som et mål i seg selv, men et instrument som gir oss nødvendig handlingsrom for å styrke den tredje bærekraftdimensjonen...

...**Den sosiale bærekraften**. Denne dimensjonen er selve hensikten med bærekraften, gode og inkluderende samfunn, gode fellesskap, god livskvalitet og like muligheter.

Til sist viser modellen at *samarbeid* og *innovasjon* skal være våre hovedmetoder og -strategier for å nå målet om et bærekraftig Skien.

Samarbeid

«Samarbeid for å nå målene» er FNs bærekraftsmål nummer 17. Samarbeid er dermed løftet opp som en forutsetning for å nå de andre målene. Også i Skien kommunes kommuneplan løftes derfor samarbeid opp som en forutsetning, eller en strategi, for at vi skal nå målene i vår plan.

Samarbeid er en nøkkelfaktor for å finne de nye løsningene som skal til for at samfunnet skal bli bærekraftig. Målet er en helhetlig og samordnet samfunns- og tjenesteutvikling i Skien. Samarbeidet må foregå både internt i kommunen og eksternt mellom kommunen og andre. Internt er utvikling av et fruktbart og godt samarbeid mellom politikk og fag, og mellom ulike fag- og sektorområder avgjørende.

Eksternt er det viktig å finne gode samarbeidsformer og -arenaer mellom kommunen og næringsliv, frivillighet, academia, innbyggere, samt mellom kommunen og andre offentlige instanser.

Innovasjon

FNs bærekraftsmål 9 løfter fram *innovasjon* som et viktig verktøy for å skape en bærekraftig verden.

Innovasjon betyr at vi skal være modige og framoverlente. Vi skal våge å tenke nytt, våge å gjøre ting på nye måter, våge å være annerledes, våge å tenke stort. Det skal være romslig, og høyt under taket i Skien.

Begrunnelsen for at vi skal være innovative og nytenkende er at dette skal legge til rette for den samfunns- og tjenesteutviklingen vi ønsker. I Skien skal vi ikke si «sånn har vi ikke gjort det før, derfor kan vi ikke gjøre det nå.» Vi skal våge og prøve, vi skal ta i bruk nye verktøy, metoder og tankeganger.

Bærekraftmålene utfordrer oss til å tenke nytt og annerledes. I stedet for stadig å gjøre «mer av det samme» for å løse gamle og kjente problemer, må vi nå tenke mer innovativt. Dette gjelder både i det små og i møte med store og komplekse utfordringer. Dette gjelder både kommunen som organisasjon og de tilbudene/tjenestene vi leverer på alle områder.

Digitalisering vil være helt sentralt i arbeidet. Moderniseringsperspektivet handler om omstilling og omstillingskompetanse, innovasjon, effektivitet og derved gevinstrealisering.

Et bærekraftig Skien vil være en by som både respekterer og styrker alle de tre bærekraftsdimensjonene, og som benytter samarbeid og innovasjon aktivt for å skape en bærekraftig by.

Kommuneplanens samfunnsdel er bygd opp rundt forståelsen som denne bærekraftsmodellen presenterer.

Arealstrategi

Arealstrategien skal bidra til at målene og strategiene i samfunnsdelen blir nådd. Den skal videre gi tydelige føringer for kommunens fysiske utforming og arealbruk i et langsiktig perspektiv.

FNs bærekraftsmål skal legges til grunn for kommunens arealdisponering. Dette innebærer blant annet at by- og stedsutvikling må fremme god tilgjengelighet og korte avstander mellom boliger, tjenester og møteplasser. Dette bidrar til at klimagassutslippene reduseres. Samtidig bidrar en slik utvikling til et mer inkluderende og aldersvennlig samfunn. Videre bidrar sikring av landbruksområder og naturområder til å opprettholde selvforsynings- evnen, ivareta naturmangfold og skape en helsefremmende by.

Prinsippene om sentral lokalisering av boliger og kontorarbeidsplasser skal bidra til å styrke Skien som en attraktiv fylkeshovedstad med urbant sentrum og levende lokalsamfunn. Samtidig vil dette samle og styrke kompetansemiljøer og redusere transport- behov.

I strategiene som er fremhevet tidligere i denne samfunnsdelen, finnes også flere strategier som gir føringer for arealdisponeringen i Skien kommune.

GRØNN KOMMUNE

- **Areal og fortetting:** Vi skal skape en tettere by som reduserer behovet for transport, og samtidig sikrer gode bomiljø.
- **Mobilitet:** Vi skal delta i Bystrategi Grenland og bidra til en samordnet areal og transport- planlegging som fremmer mobilitet til fots, på sykkel, kollektiv- og næringstransport.
- **Urørt areal:** Vi skal i minst mulig grad benytte urørt areal til nye boligområder, næring og infrastruktur
- **Matjord:** Vi skal unngå omdisponering av dyrket mark.
- **Grøntområder:** Vi skal sikre og videreutvikle lokal grønnstruktur, nærturområder og blågrønne strukturer, og vi skal utrede hvorvidt bruk av markagrenser skal benyttes for å avsette områder og tilrettelegge for et ansvarlig, forutsigbart og mangfoldig friluftsliv.

ATTRAKTIV KOMMUNE

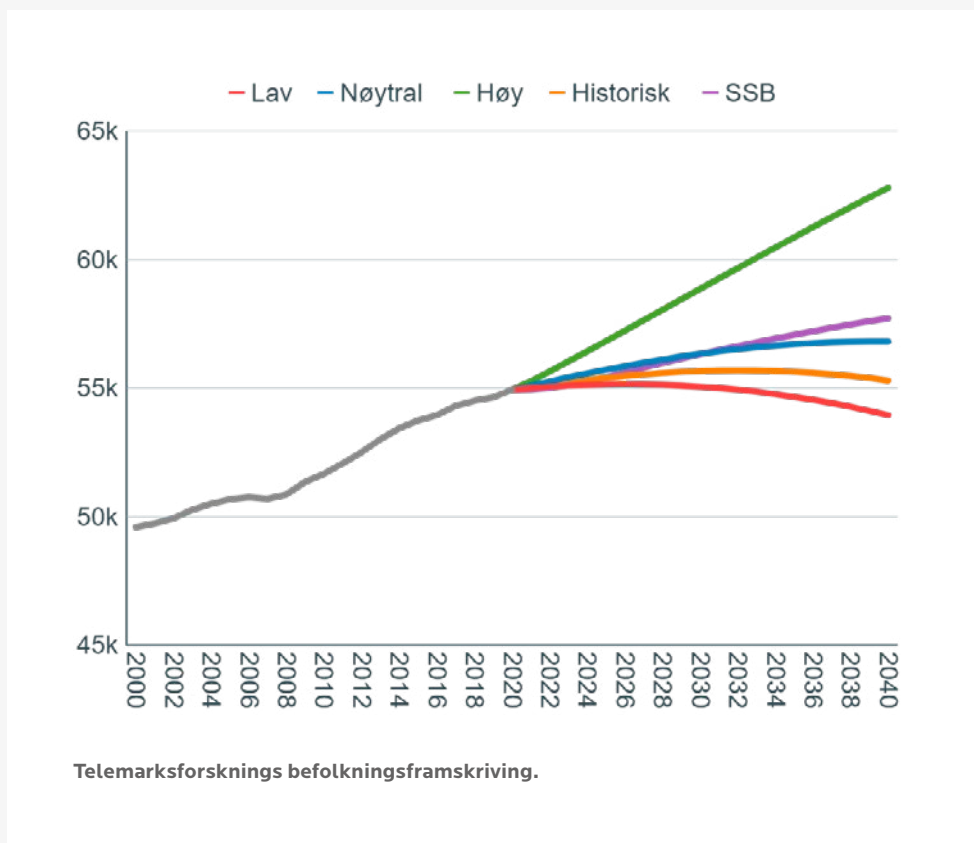
- **Fortetting:** Sentrum skal fortettes med kvalitet.
- **Klimatilpassing:** Vi skal sikre utsatt bebyggelse og infrastruktur mot flom, ras og andre uønskede hendelser, og sørge for at nye områder er tilpasset kommende klimaendringer.
- **Arbeidsplasser i sentrum:** Vi skal legge tilrette for at nye kontorarbeidsplasser legges til sentrum, og motivere til at eksisterende kontorarbeidsplasser flytter til sentrum.
- **Næringsareal:** Vi skal ha tilgjengelige og areal-effektive næringsarealer for små og mellomstore bedrifter, og primært for næringer som bidrar i det grønne skiftet.
- **Sentralitet:** Vi skal plassere hoveddelen av nye boligområder sentralt og på areal som bidrar til å gjøre Skien til en grønn kommune.

INKLUDERENDE KOMMUNE

- **Folkehelse:** Skien kommune skal, i samarbeid med frivilligheten og andre, legge til rette for fysisk aktivitet og sosiale møteplasser, og gjennom det bidra til bedre folkehelse og inkludering

Befolkningsutvikling

I årene som kommer vil befolkningsveksten i Norge være lavere enn tidligere. Dette skyldes at antall fødsler går ned og at innvandringen er lav. Skal en region eller en kommune vokse i antall innbyggere, må den gjøre det ved å tiltrekke seg innbyggere fra andre kommuner. Framover vil derfor kommunens attraktivitet være helt avgjørende for hvor stor vekst man kan forvente seg.

Telemarksforskning har i sin befolkningsframskriving laget tre scenarier for vekst i Skien fram mot 2030. Scenariet for *lav* attraktiviteter viser en tilnærmet nullvekst fram mot 2030. Får vi denne veksten vil vi i 2030 fortsatt være ca 55 000 innbyggere. Ved *nøytral* attraktivitet, noe som tilsvarer den attraktiviteten Skien har hatt de siste årene, vil vi ifølge framskrivingen ha ca 56 500 innbyggere. Med andre ord vil veksten mellom 2020 og 2030 være på moderate 1500. Dersom Skien klarer å øke sin attraktivitet både ved å skape nye arbeidsplasser og øke bo-attraktiviteten, har kommunen en mulighet til å vokse til ca 59 000 innbyggere innen 2030.

I følge Telemarksforskningens framskriving er dette, realistisk sett, det høyest mulige innbyggertallet Skien kan oppnå innen 2030. En høyere vekst enn dette vil kreve at noe uforutsett og uventet inntreffer.

Befolkningsmål:

60 000 i 2030

På bakgrunn av befolkningsframskrivingene velger Skien kommune å sette seg mål om å nå 60 000 innbyggere innen 2030. Dette ligger i overkant av hva Telemarksforskning mener vi har mulighet til å nå. Dette tallet utfordrer oss og gir oss noe å strekke oss etter. En befolkning på 60 000 i 2030 kommer ikke av seg selv. Den fordrer at vi prioriterer de riktige satsningsområdene, setter i gang de riktige tiltakene, er modige, innovative og gode på samarbeid.

Noen av årsakene til at vi mener det er både realistisk, men også modig, å sette oss dette målet er:

- Høy næringsattraktivitet – mange nye arbeidsplasser etableres
- Skien kommune fikk, sammen med Porsgrunn, statens pris for Attraktiv by i 2021
- Befolkningsveksten har de siste årene økt og er nå høyere enn landsgjennomsnittet
- Det tilrettelegges og planlegges for etablering av et større datalagringscenter i Skien.
- Skien er en del av Grenland – området med størst befolkning mellom Oslo og Kristiansand. Regionen har et godt integrert arbeidsliv, og et innovativt og fremtidsrettet næringsliv.

Indikatorer

En by som omstiller seg til et lavutslippssamfunn

- Kutt i egne utslipp
- Kutt i geografiske utslipp
- Endring i personbiltrafikk, andel gående, sykkellende og kollektivpassasjerer

En by som tar vare på sitt unike naturmangfold

- Omdisponering av urørt areal
- Omdisponering av dyrket/dyrkbar mark

En ren by som minimerer forurensning og avfall

- Redusert avfall
- Større andel gjenvinning og gjennbruk

Et vakkert og levende sentrum

- Økt antall beboere i sentrum
- Økt antall arbeidsplasser i sentrum
- Økt antall overnattingsdøgn
- Antall som benytter seg av utvalgte sosiale møteplasser i sentrum

Et mangfoldig næringsliv som skaper nye jobber

- Antall nye arbeidsplasser
- Andel sysselsatte
- Verdiskaping

Et nyskapende boligmarked med boliger som dekker alles behov

- Andel nye boliger som har livsløpsstandard
- Andel nye boliger i sentrale områder skal være 80%

En by der barn er trygge og vokser opp som robuste individer

- Andel som fullfører vgs
- Andel i familier med vedvarende lavinntekt.
- Andel 5-åring i barnehage
- Andel som opplever trygghet/trivsel på skolen

En by der alle har tilbud om arbeid eller aktivitet som skaper mening, mestring og tilhørighet

- Andel med symptomer og lidelser på dårlig psykisk helse
- Opplevelse av ensomhet
- Andel i jobb eller utdanning etter endt introduksjonskurs

Et aldersvennlig samfunn som fremmer deltakelse og livskvalitet

- Forventet levealder
- Andel 80+ som bor hjemme
- Andel eldre (67+) som føler seg ensomme
- Andel eldre (67+) som er daglig er fysisk aktive (levekårsundersøkelsen)

SKIEN KOMMUNE

